

ЦЕНИ НА ЗЕМЕДЕЛСКАТА ЗЕМЯ И АРЕНДАТА В СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

Цена на сделките със земеделска земя в Република България през 2014 година

През 2014 г. средната цена на един декар земеделска земя достига **684 лв.**, което е с 15.2% повече в сравнение с 2013 година. Спрямо предходната година през 2014 г. най-голямо е увеличението на цената на лозята - с 41.4%. Увеличението на цената на нивите е с 14.0%, на овощните насаждения - с 1.6%, и на постоянно затревените площи - с 24.2% (табл. 1).

1. Средни цени на сделките със земеделска земя по категории за използване на земята през периода 2010 - 2014 година

Категории на земята	Лв./дка				
	2010	2011	2012	2013	2014
Земеделска земя - общо	279	398	547	594	684
в това число:					
Ниви	279	413	556	621	708
Овощни насаждения	242	284	412	433	440
Лозя	206	248	262	319	451
Постоянно затревени площи	189	207	217	198	246

През 2014 г. най-висока е цената на земеделската земя в Североизточния район - 957 лв. на декар. Най-голямо увеличение на цената на един декар земеделска земя спрямо предходната година е установено в Югозападния район - с 33.9%, и в Южния централен - с 32.8% (табл. 2).

2. Средни цени на сделките със земеделска земя по статистически райони през периода 2010 - 2014 година

Статистически райони	Лв./дка				
	2010	2011	2012	2013	2014
Общо за страната	279	398	547	594	684
Северозападен	249	420	493	598	682
Северен централен	295	447	623	708	807
Североизточен	365	555	860	827	957
Югоизточен	230	271	346	480	509
Югозападен	302	237	463	301	403
Южен централен	230	292	364	357	474

Цена на рентата на земеделска земя в Република България през 2014 година

През 2014 г. средната цена на рентата на един декар наета/арендувана земеделска земя достига **41 лв.**, което е със 7.9% повече спрямо 2013 година. Спрямо предходната година най-голямо е увеличението на рентата за овощните насаждения - с 16.7%, и на нивите - с 10.3%. От наблюдаваните категории земя единствено при лозята се наблюдава понижение на цената с 29.4% (табл. 3).

3. Средни цени на рентата на земеделската земя по категории за използване на земята през периода 2010 - 2014 година

Категории на земята	Лв./дка				
	2010	2011	2012	2013	2014
Земеделска земя - общо	23	30	34	38	41
в това число:					
Ниви	24	30	36	39	43
Овощни насаждения	16	20	29	30	35
Лозя	13	26	21	34	24
Постоянно затревени площи	12	13	18	16	17

През 2014 г. най-висока е цената за един декар наета/арендувана земеделска земя в Североизточния район - 61 лв., което е близо два пъти по-високо от стойността в Югоизточния район. Увеличение на цената на рентата спрямо предходната година се наблюдава във всички статистически райони (табл. 4)

4. Средни цени на рентата на земеделска земя по статистически райони през периода 2010 - 2014 година

Статистически райони	Лв./дка				
	2010	2011	2012	2013	2014
Общо за страната	23	30	34	38	41
Северозападен	19	22	29	34	38
Северен централен	25	33	41	46	50
Североизточен	40	50	53	58	61
Югоизточен	15	22	28	29	31
Югозападен	13	15	15	16	18
Южен централен	13	20	22	24	26

Методологични бележки

Наблюдението за цената на земеделската земя и рентата в селското стопанство се провежда в съответствие с изискванията на целевата методология¹ на Евростат, отчитайки и националните особености в развитието на пазара на земеделската земя и рентните отношения в България.

Респонденти. Наблюдението за 2014 г. обхваща 2 118 респонденти (земеделски стопанства, специализирани дружества за инвестиции в земеделска земя и агенции за недвижими имоти). Източниците за подбор на респондентите са три: Годишен отчет на нефинансовите предприятия (със стабилна икономическа дейност „селско стопанство“), Годишен отчет на специализираните инвестиционни предприятия (инвестиции в земя) - Справка за разходите за придобиване на дълготрани материални активи, и Годишен отчет на селскостопанските предприятия. Критерий за подбор на респондентите е стойността на направените разходи за придобиване на земя и за плащане на ренти. Приложен е праг, над който всички единици се наблюдават изчерпателно.

Географски обхват. Изследването покрива цялата територия на страната.

Наблюдаван период. Съгласно изискванията на методологията на Евростат наблюдаваният период е календарна година. Обикновено договорите за наеми/аренда на земеделска земя се сключват за стопанска година. В съответствие с методологията в обхвата на изследването попадат всички действащи през календарната година договори, без значение за коя стопанска година се отнасят и кога ще бъдат извършени рентните плащания. Договорите за наем на земеделска земя са с продължителност една година, а за аренда - минимум четири години.

Категории на земята по начин на трайно използване. Наблюдавани са цените на пет категории земеделска земя, дефинирани по начина на трайното ѝ използване: ниви, овощни градини, лозя, естествени ливади и мери и пасища. Това са основните категории земя в България, които се посочват в документите при сключване на сделки за продажба или на договори за наем/аренда на земеделска земя. За осигуряване на съответствие с методологията на Евростат естествените ливади и мерите и пасищата са обединени в обща категория - постоянно затревени площи, за която е изчислена обща средна цена.

Категории за почвено плодородие. Категориите за качество на земята в България са 10. За целите на изследването те са групирани в две групи - от първа до пета и от шеста до десета категория.

Мерна единица. В съответствие с практиката за сключване на сделки за продажба и арендуване на земеделска земя в България данните за цените се събират в левове за един декар земя.

Цена на земеделската земя. Съгласно методологията на Евростат събраната информация се отнася за цените на сделките и рентата на земеделска земя, която се използва единствено за селскостопанско производство, т.е. бъдещото ѝ предназначение няма да бъде променено.

¹ Target Methodology on Land Prices and Rents, приета от Постоянния комитет по селскостопанска статистика, 17 - 18 май 2010 г., Евростат, Люксембург (док. ESTAT/CPSA/583).

Цената на земеделската земя е платената от собственика на свободния пазар цена, включително платените данъци (без ДДС) и такси за един декар. В цената не са включени платените суми за право на ползване, получените от собственика парични компенсации при продажбата или придобиването на земята, стойността на сградите, построени върху земята, плащанията при наследяване и субсидиите (ако има такива).

Цена на рентата (наем/аренда) на земеделска земя. Цената на рентата на земеделската земя е изплатената в полза на собственика на земята стойност на един декар в замяна на това, че е предоставил активите си на ползвателя на земята. Цената включва и стойността на всички плащания в натура, оценени по цени на текущата година, и платените данъци и такси. Цената не включва платените суми за право на ползване, стойността на сградите или жилищата, разположени върху арендуваната земя, както и всички други разходи, свързани с други активи (текущи разходи за поддръжката на сгради, застраховки и амортизации на сгради и др.).

Изчисляване на средна цена. На ниво община и област средната цена се изчислява като среднопретеглена с размера на съответстващите им площи, установени по време на наблюдението. На национално ниво и нивата NUTS1 (статистически зони) и NUTS2 (статистически райони) цената на единица площ се изчислява като среднопретеглена с площта на съответната категория земя по начин на трайно използване от анкетата за структурата на земеделските стопанства (преброяване на земеделските стопанства в България през 2010 г.), проведена от Министерството на земеделието и храните.

Конфиденциалност на информацията. Конфиденциалността на информацията е гарантирана съгласно чл. 25 до чл. 27 от Закона за статистиката (*обн., ДВ, бр. 57 от 25.06.1999 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 15 от 15.02.2013 г., в сила от 1.01.2014 г.*).

Информация за методологията и данните от наблюдението за пазара на земята и рентата в селското стопанство в Република България са публикувани на сайта на НСИ: <http://www.nsi.bg/bg/node/11263>.